

Büyük Mücadele Serisi

10 John Hus ve Jerome: Gerçek için Şehitler

Markos 13:19-20 Çünkü o günlerde öyle bir sıkıntı olacak ki, Tanrı'nın var ettiği yaratılışın başlangıcından bu yana böylesi olmamış, bundan sonra da olmayacaktır.²⁰ Rab o günleri kısaltmamış olsaydı, hiç kimse kurtulamazdı. Ama Rab, seçilmiş olanlar, kendi seçtiği kişiler uğruna o günleri kısaltmıştır.

Papalığın 538-1798 yılları arasında egemenlik sürdüğü dönemde imanlılar, Katolik Kilisesi'nin öğrettiklerinden başka bir şeye inandıkları ve uyguladıkları için, baskı ve işkence gördüler. Kutsal Yazılar çoğu yerde yasaklandığı için halk karanlıkta bırakıldı. Işık arayanlar, gizlice Kutsal Kitap'ı okudular ve ibadet ettiler. Bunu yapanlar, yakalandıkları zaman hapse atıldılar, şehit düştüler. Milyonlarca kişi böylece hayatlarını yitirdi. İsa'nın söylediği sıkıntı zamanı buydu.

Ancak İsa, o sıkıntı döneminin kısaltılacağını söyledi. Dönem nasıl kısaltılacaktı? İşte Protestan Reformu, Rabb'in kullandığı araçlardan biriydi. Protestan Reformu hemen patlak vermedi. Yüzyıllar boyunca öncü reformcular vardı. Biz Valdenslerden bahsettik. John Wycliffe, Reformun Sabah Yıldızıydı.

John Wycliffe'in yazıları, fikirleri İngiltere'nin sınırlarını aştı. İngiltere'den uzak ülkelere ulaştı. Bohemya kralı 4. Wenzel'in kızkardeşi Anna'nın İngiltere kralı 2. Richard ile evlenmesinden sonra Oxford Üniversitesinde okuyan Çek asilleri, John Wycliffe'in yazılarını Prag'a getirmeye başladılar. Onlardan biri Jerome adında bir öğrenciydi. Jerome, Wycliffe'in yazılarını Jan Hus adında genç ve samimi bir Katolik Rahiple paylaştı.

Jan Hus daha küçükken, babası vefat etmişti. Annesi dindar bir kadındı ve çocuğu için eğitim ve Tanrı'ya saygı istedi. Jan, yerli okulunu bittirdikten sonra Prag'da üniversiteye gitti. Fakir olduğu için ancak yoksuluk bursuyla gidebilmişti. Ellen White, Büyük Mücadele adındaki kitabında şöyle yazdı:

Prag'a yolculuğunda yanında annesi vardı; dul ve fakir kadının oğluna vereceği dünyasal zenginlik armağanları yoktu, fakat büyük kente yaklaşırlarken babasız gencin yanında diz çöktü ve onun için gökteki Baba'nın bereketini diledi. O anne, duasına nasıl yanıt verileceğinin farkında bile değildi.

Siz bir baba, bir anne misiniz? Sizin çocuğunuz için ne istiyorsunuz? Zenginlik mi? Şöhret mi? Toplumda bir koltuk mu? Ne istiyorsunuz bu fani dünyada? Bakın, Katolik Kilisesi berbat bir durumdaydı. İçinde her tür kötülük ve batıl inanç vardı. Din konusunda vicdan özgürlüğü yoktu. Halk, Kutsal Kitap'ı kendileri için anlayarak okuyamazdı. Ancak Katolik Kilisesi'nde kalbi Allah'a açık, takvası sağlam bir dul kadın vardı. Bütün yüreğiyle tüm samimiyetle çocuğu için diz çöküp dua etti. Rab'den ne istedi? Çocuğu için Rabb'in bereketlerini istedi.

Yüce Allah, bu dünyada kendi davasında büyük işlerini yapmak için imtiyazlı, ileri gelen ancak kibirli ve güçlü insanları geçip sıradan ama alçakgönüllü insanları seçer. Peygamber Samuel'in annesi Hanna, bir çocuk için yıllar boyunca nasıl dua etti! Rab merhametini gösterdiği zaman Hanna ne yaptı? Cocuğunu Rabb'e adadı.

Kutsal Kitap'ta İbrahim'in günahları, hataları göz önündedir. Samuel ile ilgili böyle bir şey yok. Günahsız olduğunu söyleyemiyorum ancak Samuel ne kadar büyük bir adamdı! Annesi onun için dua etti. Siz, anneler, babalar, belki bu dünyada önemli bir kişi değilsiniz. Belki paranız, pulunuz yok. Ancak kim bilir, sizden dünyayı değiştiren bir kişi gelecek. Çocuğunuzu Rabb'e adadınız mı? Buna uyan eylemleriniz var mı? Çocuğunuzun geleceği için ona Tanrı'yı sevmeyi öğretiyor musunuz? Yoksa burnunuz hep internette olup da çocuğunuzu ihmal mi ediyorsunuz? Hayatınızda bir değişiklik gerekiyorsa, bunu, şimdi neden yapmıyorsunuz?

Üniversitede Jan Hus çok çalışkan ve başarılı bir öğrenciydi. Katolik Kilisesine sıkı sıkıya bağlıydı ve mezun olduktan sonra 1400 yılında Katolik Kilisesi'nde rahip oldu. Kısa bir süre sonra kral için hizmet etmeye başladı. Mezun olduğu üniversitede profesör, 1409 yılında da rektör oldu.

1402 yılından sonra, eski Prag'da yer alan Bethlehem kilisesinde, rahip olarak Çek dilinde vaazlar vermeye başladı ve dini ayinler sırasında hep birlikte, anlaşılabilir ilahiler söylenmesine öncülük etti. Bethlehem kilisesi'nin kurucusu baştan beri bunu istemişti. Aslında 9. yüzyılda müjde Bohemya'ya gelmiş ve Kutsal Kitap halk diline çevrilmişti. Vaazlar halk dilindeydiler. Ancak Roma hemen buna karşı gelmişti. Papa 7. Gregory, halk dilinde vaaz edilmesini yasakladı. Papa, "Her Şeye Gücü Yeten'in kendisine ibadetin bilinmeyen bir dille yapılmasından hoşlandığını, bu kurala uyulmamasından ötürü pek çok kötülüğün ve sapkınlığın ortaya çıktığını" beyan etti. —(Wylie, 3. kitap, 1. Bölüm).

Tarih boyunca din liderleri, halkı karanlık içinde, kendilerine bağlı, kendi kontrollerinin altında tutabilmek için din kaynaklarını bilinmeyen dillerde sakladılar. Siz kaynakları anlayarak okuyamazsanız bir başkasının fikirlerine tutsak olursunuz. Şimdi bir düşünün. Siz, kaderinizi bir başkasının eline bırakmak ister misiniz? Peki, diyelim ki, din kaynaklarını kendi dilinizde okuyabilirsiniz ama okumuyorsunuz. Din kaynaklarının bilinen ya da bilinmeyen bir dilde olması ne fark ederdi? Hala onları bilmiyorsunuz demektir. Kutsal Kitap'ı kendiniz için, anlayarak okumalısınız.

Papalık, vaazların halk dilinde verilmesini yasakladığı halde Bohemya'da Bethlehem kilisesinde olduğu gibi bazı yerlerde bu yasağa uyulmadı. Jerome, Wycliffe'in yazılarını Hus'la paylaştı. O zamanda İngiltere'den başkaları da geldiler ve Papalığın üstünlüğüne karşı konuştular. Hemen susturuldular ancak onlar iki resim yaptılar. Birinde İsa Mesih, sadeliğiyle bir eşeğin üzerinde Yeruşalem'e giriyordu. Diğerinde ise papa debdebeli törenle lüks kıyafetle bir şehre giriyordu. Bu resimleri ortayda koydular. Ders kaçınılmazdı ve çok kişi bunlar tarafından etkilendiler. Onlardan biri Hus'tu. Hus, Wycliffe'in yazılarını daha yakından incelemeye başladı.

Hus, Kutsal Kitap'ı öğretiyordu ve Almanya'dan gelen çok öğrenci, memleketlerine döndükleri zaman müjdeyi oraya götürdüler ve gerçek yayıldı. Papalık Hus'un ne yaptığını öğrendi ve

Hus'u Roma'ya Papa'nın huzuruna çıkmak için çağırıldı. Oraya gitmek muhakkak ölüm demekti. Kral, kraliçe, asiller ve hükümet memurları, Hus'un Prag'da kalıp Papalığın temsilcilerinden birinin sorgulamasını rica ettiler. Papa bunu reddetti. Papa, Hus'u görmeden mahkûm etti ve Prag kentlilerinin dini törenlere katılmalarını yasakladı.

Şimdi bir şey anlamamız lazım. O günlerde böyle bir ferman, halkı korkutturdu. Neden? Halka, papaya Allah gibi bakmaları gerektiği öğretilmişti. Halk, din törenlerine katılamazlarsa cennetin kapılarının onlara kapalı olduğuna inanıyordu. Papalık birini cennete de gönderebilirdi cehenneme de. Yani halkın sonsuz kurtuluşu, sanki din liderlerinin ellerindeymiş gibi. Böyle düşünceler nerede olursa olsun, Allah'ın insanlara verdiği temel haklar çiğnenir.

Prag'da çok kişi Hus'u suçladı ve Roma'ya teslim edilmesini istediler. Hus, kargaşa dinsin diye bir süre için Prag'dan çekildi. Hus hâlâ papayı Mesih'in yeryüzündeki vekili olarak görüyor ve papalığa yanılmaz olarak bakıyordu. Hus, Katolik Kilisesi'ne karşı değildi, içinde olan istismlara karşıydı. Fakat, papalık müjdeyi vaaz etmesini yasaklamıştı. Yanılmaz bir kilise böyle bir şey nasıl yapabilir diye düşündü. Hus, İsa'nın döneminde olduğu gibi din liderlerinin yozlaşmış olduğunu gördü. O yüzden şöyle bir sonuca vardı: vicdanımıza hükmeden şey, rahipler aracılığıyla konuşan kilise değil, sözü aracılığıyla konuşan Rab'dir.

Sonra Hus Prag'a dönüp Bethlehem kilisesinde müjdeyi vaaz etmeye devam etti. Jerome ona yardımcı oldu ve birlikte halka Kutsal Kitap'taki Rabb'in gerçeklerini öğretiler ve çok kişi karanlıktan nura döndü. Etkileri yalnızca Bohemya'da kalmadı, başka ülkelere de gitti. Düşmanları çoktu ancak kral, kraliçe ve pek çok asil onlardan yanaydı.

O zamanda iki-üç kişi, her biri papa olduğunu iddia ederek iktidarı kazanma mücadelesi veriyordu. Her birinin yandaşları vardı ve birbirlerini lanetleyip afaroz ettiler. Her papa, kendi tarafını güçlendirmek için silahlar ve askerler satın almak istedi ve bunun için para toplamaya başladı. Avrupa kargaşa içindeydi. Hus, kilisedeki istismları ve yanılıgıları kınarken halk, Roma liderlerini sıkıntılarının kaynağı olarak suçladı.

Hus tekrar suçlandı ve tekrar Prag'da din törenleri yasaklandı. Hus Prag'dan ayrılarak kendi köyüne çekildi.

İmparator Sigismund, Katolik Kilisesi'ndeki bölünme durumunu çözmek ve sapkınlığı kiliseden çıkarmak için Papa'nın bir konsil çağırmasını istedi. Papayla iki rakip papanın yanı sıra Hus da çağırıldı. Sigismund ve papa, Hus'a can güvenliği konusunda garanti verdiler. Buna rağmen, Hus, Prag'daki arkadaşlarına kendisinin hayati tehlikede olduğunu belirten bir mektup yazdı. Bir daha yüzlerini göremeyeği şüphesiyle, Rab'den gerçekleri söyleme ve şehit olma cesaretini istedi. Böylece Hus Konstanz konsiline gitti.

Konsilde Papa tutuklandı ve rakip papalar reddedildiler. İmparatorun verdiği güvenceye rağmen Hus, kısa süre içinde tutuklanıp iğrenç bir zindana atıldı. Sonra bir kalede esir olarak tutuldu. Çok asil, Sigismund'u Hus'un güvencesini ihlal ettiği için protesto etti. Ancak Hus'un düşmanları Sigismund'u ikna ettiler.

Sonra, Hus konsile getirildi. Hus zindanda kaldığı için neredeyse ölecek kadar hastaydı. İmparator, kilise ve devlet liderinin önünde Hus, bu kötü halde olmasına rağmen cesur bir şekilde, kilisenin hiyerarşisinin yozlaşmalarını protesto etti. Konsil kendisinden yaptıklarının yanlış olduğunu söylemesi istedi ama Hus bu teklifi reddetti. Piskoposlar, Hus'u herkesin önünde aşağılayıp lanetlediler. Başına, üzerinde cinlerin çizilmiş olduğu ve 'Başsapkın' yazılmış koni şeklinde bir şapka konuldu. Sonra piskoposları ona, "Canını Şeytan'a adıyoruz" dediler. Büyük bir kalabalığın eşliğinde Hus'u idam yerine götürdüler. Tekrar Hus'tan yanılıklarını inkâr etmesi istendi. "Ne gibi yanılığımı inkâr edeyim ki? Suçlu değilim. Şahidim Allah olsun! Yazdığım vaaz ettiğim her şey, insanları günah ve mahkûmiyetten kurtarmaktı." Hus, 6 Temmuz 1415'de kitaplarıyla birlikte, ilahi söylerken, diri diri yakıldı. Roma'nın gaddarlığı ve ilkeleri böylece herkesin önünde sergilendi.

Jerome de, kısa süre sonra tutuklandı. Zindanda korkunç vaziyette bağlandı ve sadece su ve ekmek beslenerek ızdırap çekti. Hasta düştü ve bir sene böyle zindanda kaldı. Konsile getirildi ve Hus'un sonu ona gösterilerek cesareti kırıldı. Jerome konsilin kararlarına boyun eğceğini söyledi ve konsilin Hus ve Wycliffe'in görüşlerini kınama kararını birkaç şey hariç, kabul etti. Katolik Kilisesi'nin öğretilerine bağlı kalacağını vaat etti. Fakat itirafı hakimlerini tatmin etmedi. Zindana tekrar atıldı ve tekrar konsile götürüldü. Konsil Jerome'den tam bir yadsıma istedi.

Ancak Jerome'un vicdanı rahatsız oldu. Konsile seslenmek istedi. İzin alarak, zayıf, hasta ve yalnız kalan adam dua edip önceki inkârını yadsıdı. Kilise liderlerini şaşkırtan bir biçimde onların yozlaşmaları, kibirlerini ve günahlarını kınadı. Piskopatlar öfkeyle patladılar. Hus'un yakıldığı yerde Jerome da diri diri yakıldı.

Hus ve Jerome'un idam edilmeleri halkı dehşetle doldurdu. Wycliffe'in yazıları, papalığın fermanıyla yakıldılar. Ancak gizli saklanan yazıları çıkarılıp tekrar okundular. Sigismund ve papa beraber çalışıp, hareketi basmak için Sigismund'un ordusu gönderildi. Tekrar tekrar Huslulara karşı ordular, haçlı seferleri gönderildi ama Rab imanlılara yardımcı oldu.

Şeytan'ın krallığı, zorlama krallığıdır. Babil'de halk, Nebukadnessar'ın diktiği heykel'e tapınmazsa kızgın fırına atılırdı. İbadet zorlanırdı. Orta Çağ Avrupa'sında da, Katolik Kilisesi'nin öğretilerine aykırı bir şey öğretmek, uygulamak yasaktı. Kilisenin yanlış öğrettiği ve uyguladığı ortaya çıkmasını diye Kutsal Yazıları bilinen dilde okumak, vaaz etmek yasaktı. Din kuralları konusunda vicdan özgürlüğü son derece kısıtlıydı. Hus ve Jerome, Katolik Kilisesi'nin yozlaşmalarını açığa çıkardığı ve Allah'ın sözünü bilinen dilde öğrettikleri için diri diri yakıldılar. Kutsal Kitap bize, son zamanlarda İsa gelmeden hemen önce ibadet ortamının tekrar zorlanacağını söylüyor. Din konusunda vicdan özgürlüğü kısıtlanacak. O zaman sadece Avrupa'da değil, bütün dünya için geçerli olacak.

Vahiy 13:14-15. İlk canavarın adına gerçekleştirilmesine izin verilen belirtiler sayesinde, yeryüzünde yaşayanları saptırdı. Onlara kılıçla yaralanan, ama sağ kalan canavarın onuruna bir heykel yapmalarını buyurdu. ¹⁵Canavarın heykeline yaşam soluğu vermesi için kendisine güç verildi. Öyle ki, heykel konuşabilsin ve kendisine tapmayan herkesi öldürebilsin. Allah öyle değildir. Ne söylüyor?: Ruh ve Gelin, "Gel!" diyorlar. İştin, "Gel!" desin. Susayan gelsin. Dileyen, yaşam suyundan karşılıksız alsın. Vahiy 22:17.